

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยไม่ได้เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาของเรือและตะกอน ค.ศ. 2004 และประเทศไทยก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ของความปลอดภัยจากการรุกรานของสิ่งมีชีวิตและเชื้อโรคที่เป็นอันตรายที่ติดมากับน้ำอับเฉาของเรือและตะกอนโดยชัดเจน แต่หากยังเพิกเฉยไม่มีมาตรการออกมาควบคุมและจัดการไว้ก่อน โดยปล่อยให้มีการเปลี่ยนถ่ายน้ำอับเฉาของเรือเดินทะเลระหว่างประเทศอย่างปราศจากการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ จนในท้ายที่สุดเกิดเป็นปัญหาภาวะมลพิษทางทะเลถึงขั้นวิกฤตจนเป็นภัยต่อระบบนิเวศทางทะเล เศรษฐกิจสังคม และเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนแล้ว คงเป็นเรื่องยากที่จะจัดการและแก้ไข เนื่องจากการแก้ไขและฟื้นฟูให้ธรรมชาติที่สูญเสียกลับคืนสู่สภาพปกติ เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ต้องใช้ทรัพยากร และงบประมาณจำนวนมาก อย่างเช่น ในอเมริกาที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายทางเศรษฐกิจสูงราวๆ 750-1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงระหว่างปีค.ศ. 1989 ถึงปีค.ศ. 2000 เพื่อกำจัดหอยแมลงภู่ม้าลาย (Zebra Mussel/Dreissena polymorpha) ที่เข้าสู่สิ่งแวดล้อมภายในของสหรัฐอเมริกาและขยายพันธุ์แพร่ระบาดไปทั่ว

จากผลศึกษาหลักเกณฑ์ การป้องกัน ควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาเรือ เพื่อป้องกัน ลด และกำจัดความเสี่ยงจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ติดมากับน้ำอับเฉาเรือ ที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมและการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอนปี ค.ศ. 2004 พบว่าประเทศไทยจะได้รับผลดีจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้ โดยสามารถคุ้มครองและรักษาสีงแวดล้อมทางทะเลของประเทศไทยให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นเมื่อประเทศไทยจึงควรเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญานี้ ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องดำเนินการทั้งในฐานะเป็นรัฐเจ้าของธงเรือ รัฐชายฝั่ง และรัฐท่าเรือ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ โดยควรวางแผนทางการดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในด้านการควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาของเรือและตะกอน โดยแยกได้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านกฎหมายและข้อบังคับที่จะต้องสามารถควบคุมและจัดการกับน้ำอับเฉาเรือและตะกอน และส่งเสริมการปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายภายในโดยตรงที่ใช้บังคับกับการควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอนเพื่อลดความเสี่ยงต่อปัญหาการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและเชื้อโรคที่เป็นอันตรายซึ่งติดมากับน้ำอับเฉาเรื่อนั้น มีแต่เพียงบทบัญญัติของกฎหมายภายในที่กำหนดถึงเรื่องการควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอนไว้อย่างกว้างๆ ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามอนุสัญญานี้ ดังนั้น เมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของ

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมและการจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอนปี ค.ศ. 2004 แล้ว จึงต้องมีการนำรายละเอียดของหลักการและวิธีการควบคุมและจัดการกับน้ำอับเฉาเรือและตะกอนตามอนุสัญญานี้มาบัญญัติเป็นกฎหมายภายในเพื่อให้สามารถดำเนินการการได้อย่างบรรลุผลตามอนุสัญญานี้ เช่น กฎระเบียบกำหนดประเภทของเรือที่อยู่ภายใต้บังคับที่ต้องมีมาตรฐานจัดการน้ำอับเฉาเรือ กฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับมาตรฐานจัดการน้ำอับเฉา และแผนจัดการน้ำอับเฉา กฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการตรวจเรือและการออกใบรับรอง เป็นต้น

2. ด้านความสามารถ ความพร้อมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เนื่องจากการควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาเรือ เพื่อป้องกัน ลด และกำจัดความเสี่ยงจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นนั้นเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาอย่างจริงจังเพื่อจัดทำฐานข้อมูลทางชีวภาพในสำรวจปริมาณและชนิดของสัตว์น้ำกลายเป็นพันธุ์ในทะเลไทย¹ รวมทั้งการศึกษากลยุทธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนถ่ายน้ำอับเฉาของเรือเดินทางทะเลในน่านน้ำของประเทศไทย ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทำการค้นคว้าวิจัยในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการป้องกันการรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เป็นอันตราย

3. ด้านความพร้อมของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ตามทีอนุสัญญาได้กำหนดให้รัฐภาคีต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการออกใบอนุญาต การเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนถ่ายน้ำอับเฉา และการตรวจสอบติดตามสถานะแวดล้อมทางทะเล ซึ่งหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการควบคุมเกี่ยวกับการปล่อยทิ้งน้ำอับเฉานั้น คือ กรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ดังนั้นหน่วยงานดังกล่าวจะสามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาได้ก็จะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในด้านเทคโนโลยีการควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาและตะกอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในปัจจุบัน กรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ยังมีความสามารถและประสิทธิภาพในการควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอนที่จำกัดอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องขาดบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถ อุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบ ระบบการให้อนุญาต เป็นต้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานดังกล่าวดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาเรือและตะกอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้

¹ กองบรรณาธิการ, “น้ำทิ้งจากเรือเดินสมุทร ต้นเหตุแห่งทะเลวิฤติ”, หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ อีสราภาพแห่งความคิด, 6 มิถุนายน 2547.